

שְׁתוּף

רני גילת

"שְׁתוּף", שהיא המלה העברית למושג "קורוזיה", הוא תהליך של בליה בחומר הנובע מחשיפה לסביבה. יצירתו של רני גילת עושה שימוש במושג ומשליכה אותו על חיינו בעולם מעמדי, מטריאליסטי ואנטי חברתי.

התערוכה עוסקת בשאלות של מעמדות, עמדות ומושגים חברתיים, התנהגות ומוסר ותוצרי הלוואי שלהם. היא אינה מציעה פתרונות כמו הליכה ב"שביל הזהב" - ב"אמצע המתון" וריחוק מהקצוות, אלא מתייחסת דווקא אל הקצוות עצמם ובהשאלה, אל ההשלכות של תהליך ה"שְׁתוּף" במוסר, על החברה בה אנו חיים.

זהב ופורצלן, המרכיבים העיקריים של מוצגי התערוכה, הם "חומרים אצילים" המקושרים היסטורית ליוקרה ועושר והיו מבוקשים בקרב מעמדות האצולה האירופים. הם אינם נכנעים בקלות לתהליכי שְׁתוּף, אך עם הזמן "נכנעו" וגלשו לשימוש פופולרי ותעשייתי שווה לכל נפש. גילת מנסה לפלס שבילים בשטח קשה למעבר, תוך שימוש בזהב ובפורצלן, החומרים "האצילים" והקשים המתנהגים בצורה מניפולטיבית, כמטאפורה להתנהגות האנושית ולהשוואת הבלתי ידוע והלא נראה, עם מה שנראה לעין ומוכר לנו כאן על פני האדמה. באופן וצורה מניפולטיביים גם הם, הוא "מכופף" את החומרים, תרתי משמע, ליצירה אמנותית ביקורתית ושואל שאלות נוקבות המתייחסות לניצול חברתי, אלימות, הדרה והקאת השונה מקרבנו. באותה נשימה, מנקודת מבט של אמן, הוא גם מתייחס לתופעות הדרדרון והשחיקה/השְׁתוּף שחלו במעמד של החומרים ושל האמנות בעידן הטכנולוגי והדיגיטלי והפיכתם זמינים לכל דורש ושימוש.

גילת מאניש את הפורצלן ומקיים עמו מערכת יחסים אמביוולנטית של אהבה ושנאה. "השטח" שבו הוא עובד מדמה זירת היאבקות של שני ענקי סומו המתפתלים אחד בזרועות השני כשהכף נוטה פעם לצד האחד ופעם לצד האחר. הפורצלן מתפתל בידיו ונאבק על "זיכרון החומר" הטבוע בו - נטייתו הטבעית לפרוץ את הגדרות, אלא שגילת שולט בו היטב ובמודע "נכנע" למניפולציות של החומר וכביכול "מוותר" לו. הוא אינו מתקן אותו, אינו דורס את נטיותיו אלא זורם עמו במיומנות על גלגל האבניים, מעצים ומקבע אותו בנקודת אל חזור. כך מתקפלים ומתפתלים פנימה לתוך כל יצירה זיכרונות אישיים של האמן, אינטרפרטציות לאירועים בחייו, דמיון, מאוויים ושאילות יחד עם "זיכרון החומר". התוצאה המתקבלת היא מישור שעליו 'נחתו' יצורים שיצרו קונגלומרטים של גופים מפוסלים שהם דמיוניים, אצילים, עממיים, אסתטיים ושונים כאחת. גילת מוביל אותנו בשבילי המישור, שלצדם מונחים וניצבים אותם יצורים מעוותים, העשויים זהב ופורצלן לצד מבנים המיצגים היררכיות של עושר וניצול. הוא מדבר ומצביע על שחיקה מוסרית וחברתית, עוולות העולם והחברה האנושית ובעיקר תוהה ושואל שאלות, שלו עצמו אין תשובה עליהן:

"האם השונה הוא אכן שונה, או שבעצם אני הוא השונה?"

"האם אכן קיימים מושגים כמו "נורמלי" ו"יפה" או שהם פיקציה ומדד חברתי, הנובעים מתוך החשש להכיר בקיומו של האחר?"

אוצרת: אסתי דרורי